

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Francisc 42.

Semne bune.

De când s'a dus din țară Excelența Bleyleben, lăsând în urma sa relele unei politici nenorocite și unei gospodării puțin laudabile, se pare că e pe cale să se inaugureze o eră nouă. Căci, dacă între direcătorii politici puțini se află cari să dea ascultare cererilor drepte ale Românilor pe terenul național cultural, totuși tendințele și simpatiile lor particulare nu pot să ne fie dăunătoare în acel grad, cum s'a întâmplat sub Bleyleben, care însuși, legat fiind de machinatorul principal al politicei Bucovinene, Coco Wassilko, dușmanul nostru de moarte, a dat prin ținuta sa prea puțin îndemn la echitate subalternilor săi. Acuma, când cel ce, ca răspuns unei deputațiuni ce cerea școala românească, a amenințat cu companii de jandarmi și soldați, s'a dus, și a venit în țară ca șef un bărbat care, în urma înaltei sale origini și a independenței sale, nu e accesibil șoaptelor asmuțătoare ale lui Coco și care a adus cu sine alte concepțiuni de dreptate între națiuni decum o presupune o politică de târguială și uneltiri, acum zic, sub conducerea dlui conte de Meran, încep a se schimba în bine multe lucruri cari, sub un sistem de protejare a unei nații în dauna celeilalte, se prezentau ca o sfidare a încrederii noastre în guvernul local. Ca probă a acestei schimbări, amintesc recunoașterea mai multor școli particulare românești, înființate în urma sfrăduințelor noastre, în câteva sate răzeșești înstrăinate. Avem deci motiv să ne exprimăm satisfacția și recunoștința noastră față de o procedură atât de loială a dlui conte de Meran care recunoaște,

că părinții nu pot fi siliți a-și învăța copiii într'o limbă pe care ei nu o voresc. Iată deci un pas înainte de care ne putem bucura.

Avem însă gândul și la greutățile ce ne mai așteaptă, la lipsa noastră de mijloace materiale și la necesitatea de a avea la dispoziție puteri didactice cvalificate: greutăți, cari numai printr'o colaborare comună a tuturor puterilor noastre naționale putem să le înfruntăm. Și putem, slava Domnului, și aici constata un progres. Societatea pentru cultură și literatură a preliminar, pentru anul curent suma de 25.000 coroane, pentru susținerea școalelor particulare românești, între cari se cuprind și cele răzășești. E frumoasă această hotărâre a Societății și trebuie relevată ca un act de cea mai mare însemnătate națională-culturală, dându-se redeșteptării noastre un sprijin care, cu câți-va ani mai târziu, poate nu mai folosia.

Dar Societatea dacă a luat asupra sa o datorință atât de sfântă, mijloacele ei, pentru un timp mai îndelungat, nu vor putea da față jertfelor materiale de i se cer. De aceea a hotărât să apeleze la tot Românul să contribue la un fond cultural cu menirea specială de a da sprijin îndestulător mișcării naționale în Bucovina. Până a se termina pregătirile pentru organizarea în stil mare a unei acțiuni de colectare, s'au rădicat în public voci pentru a afirma necesitatea alcătuirii unui astfel de fond: în „Foaia Poporului“ prin rostul dlui deputat Cezar Scalat și a dnei Elena Voronca, și în „Viața noauă“ unde se propune crearea unui fond „Hormuzachi“ cu prilejul aniversării de o sută de ani dela nașterea marelui istoric Eudoxiu Hormuzachi. Astfel putem să ne așteptăm, că apelul Societății, care se va publica în curând, va afla răsunet la toți Românii, și existența — și sporirea școalelor particulare va fi asigurată.

Și așa, iată că am fi ajuns aproape de momentul atât de mult dorit de noi dela începutul apariției gazetei noastre, unde chestia rezeșască, ca o chestie național-culturală, va fi recunoscută și sprijinită de toți Românii, făcând parte integrantă din chestia națională românească a Bucovinei.

Ca un semn bun, în timpul din urmă, luăm cu satisfacție cunoștință și de hotărârea deputaților democrați de a se interesa de școalele românești particulare și a le asigura, prin un proiect de lege, existența și sprijinul material al țării. Deci în punctul acesta vederile și intențiunile trebuind să fie aceleași la naționaliști și democrați, poate vom ajunge a pași în dietă unitar în apărarea și afirmarea intereselor noastre, înlăturând o piedică ce există prin neunirea noastră. Bunul Dumnezeu să ne ajute!

Școala reală.

Se împlinesc cizzeci de ani de existență a școalei reale greco-orientale în Cernăuți și ea se pregătește să serbeze momentul împlinirii acestor cizzeci de ani (adecă în Februarie 1913) în mod solemn, cum se și cuvine să facă un institut după un restimp de jumătate de veac, să arunce o privire asupra trecutului său pentru a vedea cât a lucrat pentru cultura poporului prin cei cizzeci de ani expirați. Se cade să cercetăm și noi institutul acesta, creat și susținut de fondul nostru religionar cu menirea specială ca să serviască în prima linie trebuințele poporului și ale țării noastre, adecă trebuințele Românilor greco-orientali din țară. Mare a fost însuflețirea la anul 1862 când un număr însemnat de Români fruntași din Cernăuți și de la țară s'au pus la cale de a cere cu hotărâre de la episcopul Eugeniu Hakman ca să stăruiască într'acolo, ca M. S. Împăratul să îngăduie înființarea unei școale reale pe cheltuiala fondului religionar, și cererea aceasta a credincioșilor greco-orientali fu ascultată și școala reală în curând întemeiată. Mare nădejde au pus inițiatorii în institutul acesta; ei credeau, că în scurtă vreme la această școală vor fi atât profesorii cât și elevii dacă nu toți, cel puțin în majoritate de confesiune ortodox-orientală, așa că școala reală va avea caracterul național și confesional luându-se de aceea chiar în vedere ca și limba de propunere să fie cea română.

Pentru profesori s'a grijit de cu vreme trimitându-se candidați de profesură pe spesele fondului cu burse (stipendii) de câte cinci sute de florini pe an la Viena și, fiindcă s'a pus în uricul școlii o clausulă ca candidații de profesură de confesie greco-orientală să fie în prima linie luați în vedere la ocuparea posturilor, a ajuns școala reală să aibă astăzi într'adevăr profesori de ai noștri în mare parte.

Nu tot așa stă și cu elevii. Și aici fondul și-a făcut dătoria creând la școala reală un număr de burse pentru școlarii sirguincioși și de treabă ca să atragă în așa mod copiii la frecventarea școalei acesteia. Dar majlocul acesta a dat greș și nici nu e de mirat, căci de unde să știe badea Gheorghe sau cutare alt țaran din districtul Rădăuți, Suceava etc. că feciorul său poate să capete la școala reală din Cernăuți 160 de coroane pe an dacă va învăța bine, dacă el nici nu știe că se află așa o școală și dacă a auzit de dânsa nu știe ce ar putea să iasă feciorul său dacă s'ar duce într'acolo. Din gimnaziu știe că-l scoate la popie și de aceea se ține de „lăti-

neasca". Și așa a rămas de la început până în ziua de astăzi școala reală cu puțini școlari de ai noștri pe de altă parte a avut noroc de mulți, foarte de mulți copiii, străini de nația și religia noastră. Dacă petrecem cifrele școlarilor prin cei cincizeci de ani de existență ai școlii reale vom vedea că nici a șesa parte din întreg numărul elevilor nu sunt de religia noastră, pecând celelalte cinci părți sunt străini precum: evrei, nemți, polaci și așa mai departe. Așa școala reală n'a ajuns prin acești cincizeci de ani să aibă nici caracterul confesional și nici cel național. Ea în loc să folosească populației băștinase ortodox-orientale a folosit la toate celelalte confesii și numai în mică, de tot mică parte a servit și credincioșilor noștri. Dacă am pune la cumpănă folosul și paguba ce a adus școala reală Bucovinei, am constata numai decât că aceasta școală ne-a fost păgubitoare pentru că n'am priceput să ne folosim de dânsa pecând alții ne-au încălecat chiar cu ajutorul școlii reale pentru că au fost mai pricepuți decât noi. Ca pildă arătăm numărul inginerilor hotarnici evrei din toată țara cari se îmbogățesc pe spatele țaranului nostru și au scăpat la pâne cu ajutorul școlii reale din Cernăuți. De ce însă să nu mănânce pâne și ai noștri din meseria aceasta care nu e mai grea decât popia?

Și școala reală nu numai că a crescut pe spesele fondului un număr de străini din țară, dar chiar și o mulțime de evrei din Galiția, cari veniau ca la miere la institutul acesta întemeiat și susținut pe banii fondului nostru religionar. Dacă erau destui școlari de ai noștri nu era loc pentru perciunații aceștia, dar așa ca să nu rămâie școala deșartă se primeau la înscriere toți care se anunțau.

Inițiatorii școlii reale au greșit, se vede, din capul locului că au stăruit pentru înființarea ei, fără să cugete în acelaș timp să aducă un număr de copii de ai noștri la această școală atât de necesară pentru trebuințele noastre. Vina nu cade așadară în sama conzistoriului care totdeauna a fost prevenitor cererilor cu privire la școala reală ci cade în sama noastră a tuturor.

Cum am zis, nu e mirare de țaranul neștiutor și nevoiaș care dacă trimite pe un băiat la școală îl trimite numai la gimnaziu, dară e de mirat, că straturile intelectualilor noștri, precum preoții și învățătorii deasemenea nu dau școlii reale nici o atenție. Fii de preoți frecventează astăzi școala reală numai 3 sau 4 la număr, fii de învățători nu sunt aproape de loc. Numai răzeșii au știut a se folosi de institutul acesta modern care, pe încetul câștigă teren și nici unul n'are motiv să se plângă că a mers la școala reală,

căci mulți au ajuns la stări frumoase precum: ingineri, administratori la moșiile fondului, profesori, ba chiar unii și preoți, alții funcționari și așa mai departe.

Cu articolul acesta vrem să atragem atenția publicului la frecventarea slabă a școlii reale de către copiii greco-orientali români și zicem: dacă nu ne-am interesat până acuma prin cincizeci de ani de un institut întemeiat și susținut de fondul nostru religios și destinat să serviască pentru creșterea copiilor noștri, e timpul suprem ca măcar de acuma înainte să-i dăm atenția cuvenită și să grijim ca să avem și la școala reală destui școlari, căci gimnaziile sunt multe în Bucovina și toate au școlari mai mulți decât trebuie, dar școala reală are, acuma de bunăoară, din peste 600 de școlari abia una sută copii de confesia noastră.

Și cu atât mai mult trebuie să grijim acuma pentru o frecvență mai mare la școala reală pentru că statul a creat cu anul acesta începând o a doua școală reală în Cernăuți. Școala reală greco-orientală deci, rămâne numai pentru copiii noștri ear la cea de stat pot să între copii de toate națiile și de toate confesiile. Și ar fi o rușine ca școala de stat să fie plină, ear institutul nostru vechiu să rămâie deșert.

În numărul viitor vom arăta foloasele ce le pot avea copiii de la școala reală și vom dovedi că mai însemnate sunt pentru timpurile aceste școlile reale decât gimnaziile cu lătineasca și grecească, care nu sunt de nici un folos pentru viața de toate zilele.

A noastră e vina.

Onorată Redacție,

În interesul adevărului rog, cu privire la notița „Pseudoinginerii în serviciul țării” apărută la pag. 29 din Nrul 2 al gazetei dv. să binevoiți a publica următoarele:

Autorul notiței numite voiește să atragă atenția publicului la situația tristă a funcționarilor tehnici cu certificate dela școlile înalte pentru specialitatea lor față de alții fără studii înalte, așa-numiții baumaștri. Este adevărat că sub împrejurările actuale trebuie adese să sufere inginerii români, dară cui să-i dai vina dacă nu lor înșiși? Eu îmi permit a da o mică icoană a stării lucrurilor. După regulamentul cel nou pentru funcționari, toți amployații în comitetul țării sunt împărțiți după naționalitate, prin urmare și aceia cari sunt aplicați în birourile tehnice ale comitetului țării for-

mează tabere naționale. Constatarea aceasta poate să o facă fiecare român, care nu suferă de miopie. Numărul total al angajaților la birourile tehnice e de 35, dintre cari sunt 11 Nemți, 11 Ruteni, 9 Români, 3 Poloni și un șovăitor, care trece când la Nemți când la Ruși. Procentual sunt Nemți când 31, când 34 cu cel șovăitor, iar Ruteni tot așa. Români, dragă doamne, ar fi cam 26 la sută iar Poloni 9.

Să vedem acum cum stau aceste 4 tabere. Nemții și Polonii sunt bine organizați și li merge bine. La Români e contrariul. Fără disciplină, fără organizație, o samă neinformați, unii inocenți dacă nu chiar ignorați, așa sunt Românii. O samă dintre Români ar putea fi priviți după purtarea lor, tot așa de bine chineji cât Români, alții sunt numai semi-români, cari nu știu unde calcă și li e frică, pare că, chiar de umbra lor proprie, iar alții, fiii de naționaliști merituosi, se cred români buni numai pe baza originii lor, fără să mai fie obligați la munca națională. Dacă sunt în această tabără deplorabilă vre-o doi sau trei români cu sentimente curat naționale și cu intenții sincere față de conaționali lor, aceasta nu poate fi de folos atâta vreme cât colegii lor nu vor înțelege că abia atunci li va merge bine dacă se vor înțelege între oaltă și se vor lăsa conduși de acelaș gând în interesul comun.

Ba despre cei slabi de înger și cu puțină energie trebuie adese să suferă și acei naționaliști hotărâți, cari nu se pot înjosi a face temenele în toate părțile și a ceda la orice dorință a unei tabere contrare.

Așa se întâmplă și cu aplicarea așa numiților „baumaiștri“, cari, fiind bine disciplinați n'au alta în cap decât a-și face părăluțe pe socoteala celui desorientat și inocent, deși acesta e cu mai multe studii. Ce se referă la observarea cumcă acești pseudo-ingineri cari, cu plăcere se lasă numiți de poporul neștiutor „ingineri“ ar fi aplicați în detrimentul executării exacte, aceasta nu corespunde adevărului, deoarece meliorațiunile se execută supt controlul*) șefului ambelor birouri, care șef se bucură de simpatie și deplină încredere nu numai la comitetul țării, dar și la alte autorități competente. Deci aceasta imputare este neîntemeiată. E recomandabil însă pentru funcționarii români în general, ca să se consolideze și să fie uniți în cugete și în simțiri în folosul chierării lor și în folosul lor propriu, și atunci de bună samă nu vor

*) Dar nu supt neîntrerupta supraveghere a inginerilor N. R.

avea motiv a se plânge contra tratării prea puțin demne față de niște subalterni în specialitatea lor și de regulă străini de nația lor. Deci a noastră e vina dacă nu ni se dă ce ni se cuvine și dacă nu suntem tratați depă merit.

Un baumaistru român.

Ucrainii la Banila moldovenească.

Marți, a treia zi după sf. Paști, au convocat deputații ucraini o adunare poporală în Rivna, atinență a Banilei mold. S'au strâns mai mulți flămânzi Galițieni între cari am observat pe deputatul-țeran Lesan, pe deputatul-coșarcar Iwanițki din Storojineț, pe re-negatul Spenul și vr'o câțiva învățătorasi, codițe ale Ucrainilor. Spre Rivna trebuia să treacă turma prin centrul Banilei pe unde fu condusă de câțiva Sicieni din Davideni și Mega cari răcneau: „See ne umerla Ucraina“.

Turma sosește la Rivna la ucrainul Hinceac, unde avea să se ție adunarea. Vorbesc deputații și apoi Mankovschi, un gospodar din Banila pe care galițienii l'au cumpărat pentru dâșii neavând un om apt care să conducă banca sâtească ucraină din Poeni, altă atinență de a Banilei; acesta deci răcnește și sudue cel mai mult fiind plătit de ucraini. „Sicz“-ienii erau postați ca senti-nelă ca nu cumva să ieie cuvântul un nechiemat.

Mancovschi vorbește, suduind în modul cel mai obraznic în „popii romanizatori“ îndeosebi în păr. local I. Patraș, paroh și protopresviter districtual, batjocorindu-l în modul cel mai necuviincios.

Lesan „genialul“ se deplânge, că Banila mold. se romanizează (auzi bre!) încât e pericol să se stângă ori ce urmă de ucrain. Obrăznicia și mișelia își ajunge culmea când se năpustesc ei în modul cel mai ordinar asupra iubitului nostru metropolit făcând între altele propunerea ca metropolitul actual să se destitue și să se aleagă unul din ucraini sau un rusofil numai voloch să nu fie. Deci ați auzit ce pretenții au veneticii.

Noi Români din Banila îi facem atenți pe acești tulburători ai păcii, mai ales pe deputații Ucraini, să nu vie cu astfel de idei revoluționare la poporul din Banila-moldovenească, căci de altfel vom griji noi ca să capete și ei un răspuns potrivit chiar la adunarea convocată de dâșii.

Asupra acestei adunări a apărut un raport în „Bukowiner Post“, dar acolo Ucrainii cearcă să se prezinte ca niște oameni pacinici și asupriți cari, nu cer alta, decât să li se deie un cooperator rutean, pecând de fapt ei și-au arogat dreptul de a se atinge chiar de scaunul metropolitan. Vezi obrăznicia!

Banditismul ucrain comis de către un jandarm i. r.

Cu politica inaugurată de așa numiții „Ucraini“ ai căror reprezentanți sunt niște pantalonari demagogi din Galiția s'a introdus și banditismul ca mijloc de prădare nobil-legală a tot ce este românesc. Banditismul acesta iese la iveală la orice ocazie și în fiecare colț al țării noastre unde se vâra un Ucrain și Românii sunt expuși la atacuri hoșești în orice loc vin ei în contact cu așa numiții Ucraini: fie în biserică, fie în școală, fie în casa proprie, fie pe drum, fie chiar în oficii publice. Un astfel de banditism era cunoscut numai pe timpul barbarilor și cu părere de rău trebuie să-l constatăm și astăzi aproape 2000 de ani de la nașterea domnului nostru Isus Christos.

Noi Românii din Bucovina suntem crescuți prin școli în senzul cel mai patriotic și la orice ocazie ne și manifestăm ca cei mai buni patrioți ai monarhiei noastre și ca cei mai credincioși supuși ai prea luminatului nostru Împărat, și cât de tare suntem jignii în aceste simțiri ale noastre când chiar un slujbaș împărătesc comite crime față de copii noștri cari sunt unica noastră bucurie și unica speranță în lupta noastră pentru existență.

Câțiva gospodari din Panca-Zabahna au avut curajul a se emancipa de sub jugul rușinos al pantalonarilor galițieni și a se declara pe față ca români. Pentru aceasta trebuie ei să fie nimiciti în modul cel mai brutal căzăcesc. Și ceea ce nu pot face învățătorii orbiți de învățăturile otrăvitoare ale Stoțchianilor, o fac jandarmii c. r. supt mantia de slujbă.

Un jandarm c. r. Snizek, din Comărești-Slobozia a preluat slujba galițiană să scoată cu forța sentimentul românesc din mlărițele tinere cari încep a se desvolta.

Intr'o bună zi acest „Snizek“ să fi bătut în modul cel mai barbar pe vr'o câțiva copii cari au spus că sunt români. Și știți unde? În Cetalnia rusca din Panca-Zabahna. Halal de voi domnilor dela jandarmarie c. r.! Puneți-vă numai în serviciul cazacilor din Galiția și vă va merge de sigur bine! Până vom veni cu

detalii asupra cazului acestuia, aducem aceste spre știința dlui președinte al țării și Comandei de jandarmarie c. r. din Cernăuți.

Ni este cunoscut cumcă acest Snižek nu se interesează de serviciul său ca să fie ordine în comuna Comărești-Slobozia și Comărești-Tisovăț. Așa sunt cârșmele în aceste comune toate Duminicile și serbătorile până târziu noaptea ba chiar până dimineața, deschise și gospodarii beu până-și pierd conștiința și apoi se apucă la bătaie. Nu trece nici o Duminică fără ca să nu curgă sânge.

Oare prea onorata căpitănie din Storojineț are știre de neglijențele aceste ale jandarmeriei cari ruinează poporul? Este cunoscut prea onoratei căpităniei c. r. cumcă cârșmele domnilor Manasterski, Singer, Rosenberg etc. sunt bușite de oameni în toate Duminicile și Sărbătorile până a doua zi deminează?

Îl rugăm pe dl deputat Isopescul să intervie puțin la autoritățile competente.

Un român din Panca-Zabahna.

Documente.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vechilic.

Eu mai gios iscălitul având pricină cu Luca Botoșanul, Armanul din Suceava pentru a șasă parte din tot satul Românești la ținutul Sucevii, ce este dată de zestre de la socru meu Dumitrașco Străgoțchii, și după mulți ani sau sculat un cumnat al meu anume Ioniță Nacul și au amăgit pe soara sa adecă pe femeia me de au iscălit la zapis nespunându-i de vânzare de istov și cu (înșe)lăciune au iscălit (zap)isul cel de istov; și fără de știre me nesocotind că avem copii, și după înșălăciune ce au înșălat Armanul, pomenitul de sus, i-au vândut de istov acea a șasă parte de moșie pomenită mai sus, și oblicind eu că acea parte de moșie e vândută de istov, dar nu cu arândă pe anii; Deci asupra aceștii întâmplări vânzării cu înșălăciune, fac vechil și deplin răspunzător pe dumnealui Vasăli Vasălco din Berhomete, ca ori ce ar face dumnealui la scoatere aceștii moșii prin giudecată este primit și de mine, și câtă cheltuială ar face, eu sânt îndatorit cu păsuială a plăti dumisale toată cheltuială ce s-ar face cu această pricină.

Cernăuți, 29 Avgust 1797, vechiu calend.

I. s. Ioan Samson, căpitan, Ioan Calmuschi, martor,
Nicolai Prodan, martor.

II.

Danie.

(Timbru-sigil „Sechs Kreuzer“).

Eu gios iscălită am dat adivărată scrisore me la mâna copiilor mii anume Raifta, Ion, Anița, Vasile. Toader, Catrina, și Mariia, precum să să știe: Că parte me de moșie ce o am în Raevă în satul Cerlena și Rjaviniț sau ori unde sar afla am dato fiilor mii să le fie moșie vecinică lor. care să trage dipi tatăi meu Inachii Vadiul și dipi maica me Eleană la care parte de moșie de vor merge careva din sus numiți fii mii poftesc să nu fie supărați de nepoții mii Ion, Irimie și Toder să le fie neoprit la ori care din copii mii care să va răspunde cu numele meu Nastasiaea casă stăpânească înpace.

Și aceasta scrisore me am făcut-o înaintea poftiților martor. Broscăuți la 20 Ghenarii cal. v. 1831.

+ Eu Nastasiaea Ciuntu sau Dascaluc! + eu Vasile Popăscu adeveresc; + eu Ion Răus adeveresc;
+ eu Ion Popăscu, martor.

Și eu am scris cu zisa dum.-sale sus numiți

Ion Dulgher Dascal.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Încă un exemplu de banditism ucrain.

Comuna Jadova e un sat cu cel puțin jumătate de populație românească. Sunt mulți răzeși și o bună parte de țărani români cari nu sunt de fel aplecați a se da pe partea ucraină. Dară ucrainii au dires treaba așa că, prin intrigă și înșelăciune au scos limba română din școală și acuma încearcă să o scoată și din biserică. Și deoarece nu-și pot realiza planul cu înșelăciune, cearcă să o facă prin aplicarea banditismului față de parohul român Șcraba. Domnul Șcraba, un bătrân venerabil și blând, liturgisește în biserică pe jumătate românește și rusește. Dar cu aceasta nu se împacă lipașii lui Stocki și vreu să izgonească cu desăvârșire limba română din biserică. Astfel cred ei că vor putea cuceri tot satul și vor suprima glasul răzeșilor și al țăranilor români cari vor să rămâie români și cer și dreptul în școală care li s'a răpit. Dar amar se înșală Ucrainii, căci încă nu s'a întâmplat ca răzeșii să poată fi siliți a renunța la drepturile lor. Am văzut pilde la Carapciu pe Ceremuș și la Costești, culn răzeșii știu să-și elupte o poziție ce li se cuvine după lege, și vom vede în scurt și în Jadova.

Dar să revenim la cazul părintelui Șcraba. Înainte de câteva săptămâni a căpătat părintele Șcraba o scrisoare de amenințare de următorul conținut: „D-le părinte, te rugăm să nu mai faci liturghia românește și rusește, pentru că în Jadova sunt toți locuitorii ucraini și numai câțiva prăpădiți mai vreu să fie români, care însă nu trebuie băgați în samă pentru că nu plătesc în sat nici o ceapă friptă. Dacă nu vei asculta însă de aceasta cerere a noastră și vei face liturghia și pe viitor pe jumătate românește, să știi că te așteaptă moartea. Moartea te va găsi pe neașteptate chiar în patul tău“. Așa glăsuște un ucenic și aderent al galițianului Stocki față de un paroh român.

Acesta e taman banditismul galițian importat la Bucovina de pionirii culturii ucraine. Terorizează, amenință și lovesc hoștește chiar și cu parul (vezi cazul factorului poștal din Corcești) și în modul acesta cred ucrainii că vor cuceri și stăpâni toată Bucovina.

Rugăm procuratura să facă o cercetare severă pe baza scrisorii, care amenință cu moartea, aflătoare în mâinile d-lui Șcraba și cel vinovat să capete pedeapsa cuvenită. O copie de pe scrisoarea aceasta se află și la redacția noastră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Centrala pentru vânzarea vitelor a federației generale a Centralelor economice din Austria.

În anul 1907 s'a înființat în Viena ca secție a federației generale a Centralelor economice din Austria o Centrală pentru vânzarea vitelor cu scopul de a organiza vânzarea directă a vitelor și a obține, înconjurând pe gheșeftarii intermediari, prețuri bune și stabile pentru vite și carne. Aceasta acțiune întreprinsă de federația generală a Centralelor economice din Austria și sprijinită de Centralele provinciale a prins în scurtă vreme rădăcini în toate țările împărăției, cu toate că a fost combătută cu toate mijloacele posibile de gheșeftarii de vite. Comerțul intermediar jăfuitor la vânzarea produselor agricole, mai ales la vânzarea vitelor și a cerealelor ajunsese dimensiuni atât de mari și stricăcioase poporului țărănesc încât forurile competente chemate de a lucra pentru apărarea muncii brațelor țărănești s'au văzut silită să întreprindă pași energici împotriva acestui comerț jăfuitor. Atât la noi în Bucovina cât și în alte țări agricultorii erau siliți să vândă vitele lor cu

prețul ce-l ofereau geșeftarii și acest preț era atât de mic, încât agricultorul nici cheltuelile avute cu ținerea vitelor nu le putea scoate necum un câștig curat. Cu atât mai mare era câștigul geșeftarilor cari, cumpărând vitele dela țărani cu preț bagatel, le vindeau cu câștig considerabil pe piețele mari sau le vindeau altor geșeftari cari, asemenea le vindeau mai departe cu câștig. Astfel carnea era de tot scumpă în orașe. Prin aceasta suferea atât țăranul cât și locuitorii din orașe, căci cei din urmă erau siliți să plătească carnea cu prețuri neobicinuit de mari.

Centrala pentru vânzarea vitelor din Viena a reușit întru câțva a slăbi comerțul intermediar și a aduce pe țărani în legătură directă cu piețele mari. Dela încheierea convenției comerciale cu România s'a văzut și împărăția la stăruința energetică a deputaților agrarieni a da sprijin bănesc de mai multe milioane coroane pentru apărarea intereselor agricultorilor din întreaga împărăție. S'au înființat Centrale pentru vânzarea vitelor aproape în toate țările împărăției noastre, așa și la noi în Bucovina, cari îngrijesc de vânzarea directă a vitelor și pentru obținerea de prețuri mai bune și stabile.

Despre rezultatul activității Centralei din Viena vorbesc următoarele cifre:

S'a transportat la Viena și s'au vândut:

în anul 1907	618 vite cu prețul de	182729 cor.
" " 1908	15504 " " " "	2998270 "
" " 1909	14595 " " " "	2347043 "
" " 1910	22740 " " " "	3960908 "
" " 1911	133650 " " " "	13175139 "
Suma:	187107 vite cu prețul de	22.664089 cor.

Din țările singurite ale împărăției s'au vândut în anul 1911 prin Centrala din Viena:

Din Austria de jos	2500 vite
" " " sus	1107 "
" Stiria	6 "
" Carintia	33 "
" Bohemia	85 "
" Moravia	231 "
" Galizia	125178 "
" Bucovina	4421 "
" Istra	89 "

La un loc 133650 vite

Dupăcum se vede din cifrele de mai sus numărul vitelor trimise din Bucovina la Viena ocupă locul al doilea față de numărul vitelor trimise din alte țări mai mari, o dovadă, că în Bucovina s'a simțit foarte mult lipsa organizării vânzării directe a vitelor, căci deși depărtarea Bucovinei de Viena este atât de mare și cu toate că speșele de transport din Bucovina la Viena pe căile ferate sunt cu mult mai mari ca din celelalte țări, totuși crescătorilor de vite, agricultorilor mici și mari dela noi li s'a rentat a face transporturi de vite pentru piața din Viena.

N. I.

Știri mărunte.

Din Carapciu pe Ceremuș. Duminecă în 12 Maiu a. c. a avut loc în Carapciu pe Ceremuș adunarea generală a însoțirii de păstrare și credit „Sentinela”. Ca reprezentant din partea Centralei a luat parte vicedirectorul dl Dr. Iancu cav. de Cuparencu însoțit de reprezentanții societății acad. „Junimea” dl stud. fil. G. Crișan și stud. în drept I. de Cracalia. La gară sunt întâmpinați oaspeții din Cernăuți de o deputație de mazili și răzeși din Carapciu și Voloca p. Ceremuș, conduși fiind de vrednicul luptător din Voloca Nazarie cav. de Baloșescul. Cu ocazia adunării generale a însoțirii s'a ținut și o adunare a mazililor și răzeșilor din Carapciu la care cunoscutul și aprigul luptător pentru chestia răzeșească dl Dr. Cuparencu prin o vorbire scurtă dar plină de entuziasm îi îndeamnă pe cei prezenți să-și deie copii lor numai la școala românească din loc, încurajându-i să nu se lese terorizați din partea Ucrainilor venetici, cari caută prin feliurite mijloace mârșave să-i amăgească pe părinții copiilor să-și deie copiii la școala ruteană. Atragem atenția deputaților asupra comunei Carapciu unde, pe lângă școala română din centru, răzeșii cer activarea duor școli în Maidan și Săliște. — După adunare se duc reprezentanții la Voloca unde află o primire splendidă din partea preotului din loc a dlui D. Voloșencu, care se interesează mult de chestia răzeșească. — Și cu ocazia aceasta am putut constata persecuțiile notorice ce au de îndurat românii din partea prefectului districtual din Vășcăuți cu care ne vom mai ocupa dând la iveală toate nedreptățile și nelegiuirile comise față de răzeșii cari au curajul să-și deie copiii la școala românească. — Aflăm ulterior, că parohul Baloșescul din Carapciu să se fi exprimat față de o per-

soană marcantă, că acolo există numai ruși, de români nici vorbă și că de aceea face serviciul divin numai în limba ruteană cu toate că răzeșii au înaintat Conzistoriului la timpul său o cerere în care au rugat, ca parohul să liturgisească pentru dâșii în limba română. Dl Baloșescu s'a obligat a ținea cont de dorințele răzeșilor și acuma face pe plac numai Ucrainilor. Pentru aceasta ne vom ocupa de persoana acestui paroh renegat și șiret mai de-aproape.

„Armonia“. Societatea de muzică națională și artă dramatică a pregătit două piese teatrale, cari vor fi reprezentate pe scena teatrului municipal din localitate la începutul lui Iunie, „Sanda“, dramă în 3 acte de Florescu și opera bufonă „Hatmanul Baltag“, textul de Negruzzi și Caragiale, muzica de maestrul Caudella.

Liceul III de stat în Cernăuți. Examenele prealabile în scris pentru bacalaureat în terminul de toamnă 1912 au loc Vineri în 14 Iunie a. c. la 8 ore a. m. — Candidații se vor prezenta cu o zi înainte în cancelaria direcțiunii și vor plăti taxa de examen în suma de 50 cor.

Petrecere. „Asociația învățătorilor și învățătoarelor din districtul Storojineț“ învită la serata lit.-muz.-declam. împreună cu dans, care se va aranja Sâmbătă, la 1 Iunie st. n. 1912 în sala primăriei din Storojineț. Întrarea 3 cor. de persoană; pentru 1 persoană în familie 2 cor. — Președintele de onoare: Dr. Constantin Isopescul de Grecul, deputat în dietă și parlament, prof. univ. etc. — Pentru comitetul Asociației: D. Mitrofanovici, președinte. I. Gherman, secretar.

Advocatul Dr. Octavian Scalat și-a deschis cancelaria în Cernăuți, strada primăriei 16.

Cazuri de moarte. În 4 Maiu c. a răpăusat d-na Sofia Zaloziecki născ. Pitei, văduvă de consilier sanitar. Reposata a fost o mare sprijinitoare a „Soc. Doamnelor Române“.

— În 22 Maiu c. a încetat din viață d-na Irma Isopescul, soția medicului dela spitalul țării Dr. Eusebie Isopescul, fratele deputatului Dr. Const. Isopescul-Grecul.

— În 20 Maiu c. a trecut la cele eterne dl Aurel Berariu, fiul venerabilului protopop Artemie Berariu din Ceahor. Răpăusatul a fost un mare sprijinitor al cauzei românești în deosebi al „Soc. Mazililor și Răzeșilor buc.“, al soc. de muzică „Armonia“ și al soc. acad. „Junimea“. Numitele societăți au fost reprezentate la conductul funebral de d-nii Dr. Iancu cav. de Cuparencu, Amiliu Litviniuc și Aurel Stefanelli, cari au dat expresie doliului adânc

prin frumoase cuvântări la mormânt.

— În 23 Maiu c. a răpăusat dl Dr. Constantin Țurcan, consilier sanitar și director al institutului de alienați din Cernăuți.

De la direcția de finanțe. Noi Românii stăm rău cu funcționarii de la direcția de finanțe din Cernăuți. Din tot numărul de funcționari abia patru-cinci sunt români. Dar chiar și cei puțini nu se bucură de o tratare binevoitoare din partea celorlalți funcționari. Așa bunăoară un funcționar auxiliar al nostru, căruia i-se înbălnăvise o soră a trebuit să lipsască trei zile de la birou. A cerut concediu pe 2—3 zile pentru a putea pleca la țară la sora sa bolnavă. Când se întoarce, un alt funcționar auxiliar din biroul presidial, un rusneac răutăcios îl apucă la trei parale, făcându-i reproșuri înjurioase că n'a venit mai curând la serviciu, deși domnul respectiv îi aduse ca scuze că, pentru cazuri eventuale, a căpătat concediu o zi mai mult. Noi prefindem pentru funcționarii noștri aceeaș tratare de care se bucură și funcționarii celorlalte nații, dar în ori ce caz omenie se poate cere și de la un funcționar auxiliar.

Panca. Duminică în 28 Aprilie a vizitat dl Dr. Cuparencu școala particulară din Panca. La gară a fost întâmpinat de tinerimea școlară în frunte cu dl Stratulat și mai mulți gospodari de frunte. Conducătorul școlii a asistat la predarea învățământului și s'a bucurat de succesele frumoase ale copiilor, în deosebi a putut constata pronunțarea corectă a mai multor copii. A luat parte la învățământ și dl Constantin Palievici, parohul din loc, care urmărește cu deosebit interes mersul școlii particulare. Mulțămim pe această cale dlui Palievici pentru viul interes și dlui Isidor cav. de Ianoș, mare proprietar în Panca, pentru amabila primire a reprezentantului societății. — Comitetul soc. Mazililor și Răzeșilor.

Aeroplanul lui Aurel Vlaicu. La expoziția aviatică din Viena, aranjată în „Rotunda“ din Prater aflăm, între mai mulți aviatori străini cari și-au expus aparatele lor de sburat și aparatul „Vlaicu II“, care e admirat de mai mulți tehnicieni străini din cauza eleganței, ușurinței și repeziciunii cu care-l pot monta doi oameni în nu mai puțin de o oră, pecând pentru montarea celorlalte aparate dela expoziție au fost de lipsă chiar câte 2 zile întregi. Sus pe o pânză mare se citesc cuvintele „Vlaicu automatisch stabil“ (stabilitate automată) una din calitățile originale ale aviatorului nostru, a cărui pasere măească e admirată de vizitatorii expoziției. Îl felicităm cu ocazia aceasta pe șoimul nostru dându-i și pe viitor reușită și succese splendide.

Aflarea unui manuscris biblic foarte vechiu în limba coptică.

La desgrupările din Egipt, care se fac din partea muzeului britanic, în anii din urmă s'au făcut importante descoperiri de manuscrise ale bibliei. Precum comunică „Times“ acuma s'a făcut o descoperire, care în privința importanței întrece toate celelalte. S'a aflat adevărat un volum de papirus, care cuprinde textele părții celei mai mari a Deuteronomiului, cartea întreagă a profetului Iona și aproape toate epistolele Apostolilor. Volumul e scris în dialectul egiptean superior și s'a încorporat averii muzeului britanic. Nu de mult volumul s'a publicat prin tipar. Din introducerea opului acestuia, care are titlul: „Texte biblice coptice în dialectul egiptean superior“ rezultă, că codicele de papirus cuprinde 109 de file; se presupune că vr'o 20 de file s'au pierdut. Din împrejurarea că manuscrisul e foarte primitiv cu privire la scriere și nu poșede nici un fel de ornament, se poate face concluziunea, că trebuie să fie foarte vechiu. Se cunoaște ușor că cartea este tradusă după un manuscris grecesc; astfel toate erorile de traducere, care s'au făcut la traducerea din limba ebraică în cea grecească, au trecut și în limba coptică. După intensive studii comparative Dr. Kenyon e încredințat, că manuscrisul nu poate să dateze mai târziu decât dela mijlocul secolului al patrulea după Hristos.

Cărți vechi

tipărite ori scrise cu mâna, bisericеști ori lumești, în orice limbă, apoi gazete, steaguri, cruci, țesături, picturi, bani, și mărci vechi **cumpără** ori schimbă cu altele noi, ori dă în schimb un ceas de buzunar marca »Doxa« ori de altele.

„Minerva“ comp. de cărți
(proprietar N. Danciu)
Karansebeș (Ungaria)